

Kouluterveyskyselyn tulokset 2019: perusopetus

Sivltk 14.04.2020 § 18

Valmistelija sivistysjohtaja Tarja Puro

Lappajärvellä on tehty kouluterveyskysely 4.-5. sekä 8. ja 9. -luokkalaisille sekä lukion alkaville ja jatkaville osana valtakunnallista tutkimusta keväällä 2019 (THL eli Terveiden ja hyvinvoinnin laitos). Tiedot kerätään valtakunnallisesti vertailukelpoisella menetelmällä ensimmäistä kertaa sähköisesti. Lappajärvi on ollut mukana vuosina 2003-2019, kun kyselyä on tehty. Viime keväänä 8.-9.-luokkalaisten sähköinen kysely jäi tekemättä. Perusopetus teki vuoden 2019 lopulla oman sähköisen kyselyn kouluterveyskyselyn keskeisistä kohdista, joita on seurattu useamman vuoden. THL:n kyselyn tekemättä jättäminen tarkoittaa tulevina vuosina sitä, että saatavilla ei ole vertailuaineistoa vuodesta 2019.

Kyselyn tulokset on lähetetty sivistyslautakunnan jäsenille etukäteen sähköisesti. Perusopetuksen ja lukion kootut tulokset ovat myös liitteessä 1 (4.-5. luokat/ THL) ja liitteessä 2 (8.-9. luokat oma kysely).

Perusopetuksen 4.-5. luokkalaiset (koonti perusopetuksen rehtori)

- Erittäin tyytyväinen elämäänsä on pojista 61,5 % ja tytöistä 37,50 %. Pojat ovat lähellä valtakunnallista tasoa, mutta tytöillä on selkeä ero valtakunnan tasoon (Ljvi 37,50 vs.49,00). Kokonaisuutena tyytyväisyys elämään muodostuu hieman valtakunnan tasoa alemmas (Ljvi 82,40 vs. 89,70)
- Lappajärven 4-5 luokan oppilaista 50 % kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä, mikä on hieman alhaisempi kuin valtakunnallisesti 55,80 %. Vastaavasti Lappajärven luvut ovat muuta maata korkeammat, kun kysytään koetko olevasi tärkeä osa kouluyhteisöä (46,00 vs. 42,10).
- Osallistumisen kokemukset vaihtelevat selvästi sukupuolten välillä. Osallistumista käsittelevissä kysymyksissä poikien vastaukset ovat kautta linjan selkeästi tyttöjen vastauksia alhaisemmat. Periaatteessa molemmilla sukupuolilla pitäisi olla samankaltaiset mahdollisuudet osallistua koulun toimintojen suunnitteluun, mutta jostakin syystä pojat ovat nähneet osallistumisensa selkeästi vähäisempänä.
- Harrastuksia ja vapaa-aikaa koskevista tuloksista voi vetää johtopäätöksen, että pojat osallistuvat harrastuksiin selkeästi tyttöjä vähemmän. Onko pojille suunnattua harrastustoimintaa tarjolla riittävästi?

- Pojista kaikilla on vähintään yksi hyvä kaveri ja tytöillä 95,80 % ilmoittaa samoin. Luvut ovat lähellä valtakunnallisia lukemia.
- Terveyttä koskevissa kysymyksissä nousee esille tyttöjen kokemat niska- ja hartiakivut 29,20 %. Näillä voisi olla yhteyttä myös korkealla oleviin tyttöjen päänsärkylukemiin 41,70 %. Molemmat erottuvat korkeina valtakunnallisista luvuista.
- Oppilaat ovat kokeneet valtakunnallista tasoa enemmän mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana (Ljvi 25,50 vs. 15,50)
- Hampaiden harjaamisessa 4-5 luokan poikia tulisi saada paremmalle tasolle. 55,60 % pojista harjaa hampaita harvemmin kuin kahdesti päivässä, joka on selvästi alle valtakunnallisen tason.
- Hälyttävällä tasolla on niiden ikäluokan oppilaiden osuus, jotka lähtevät ilman aamupalaa kouluun arkiamuisin. 44,90 % oppilaista ei syö aamupalaa arkiamuina, kun valtakunnallinen taso on 25,90 %. Syömättömyys aamulla vaikuttaa todennäköisesti työskentelyyn koulussa ja voi olla osatekijä myös korkeisiin päänsärkylukemiin.
- Ikäryhmän oppilaat liikkuvat samankaltaisesti valtakunnan tasoon verrattuna. Tupakan ja nuuskan käyttö on erittäin vähäistä tai sitä ei ole kokeiltu laisinkaan.
- Riippuvuutta koskevissa kysymyksissä oppilaat ovat valtakunnan tasoa enemmän kokeneet, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä (Ljvi 45,10 vs. 30,30). Pojista kolmannes on kokenut olonsa hermostuneeksi, kun ei ole päässyt nettiin. Tytöillä ei ole tätä ongelmaa.
- Lappajärvellä pojat pitävät koulunkäynnistä valtakunnallista tasoa enemmän (77,80 vs. 72,90) ja tytöt puolestaan vähemmän (66,70 vs. 81,20).
- Koulustressin kokemus on Lappajärvellä voimakkaampaa kuin valtakunnan tasolla (51,00 vs. 36,70)
- Kyselyn mukaan oppilaat eivät ole kokeneet paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa tai kirjoittamisessa.
- Luokkayhteisöön liittyvissä kysymyksissä Lappajärven oppilaat ovat kokeneet toiminnot positiivisemmin kuin valtakunnallisesti. Ainoastaan pojilla on alhaisemmat lukemat kokemuksesta tulla hyvin toimeen opettajien kanssa.
- Järjestettyä välituntitoimintaa oppilaat kaipaavat valtakunnan tasoa enemmän. Ohjattua välituntitoimintaa on ollut selkeästi vähemmän sisäilmaongelmien vuoksi tehdyistä opetusjärjestelyistä johtuen. Ohjaukseen kykenevät yläluokkien oppilaat kulkevat Jamin ja lukion tilojen välillä ja myös välituntialueet ovat supistuneet.
- Perheiden arkeen liittyvissä kokemuksissa Lappajärven oppilaiden kokemus hyvästä keskusteluyhteydestä vanhempiin on selvästi muuta maata alhaisemmalla tasolla (40,80 vs. 61,70). Koulupäivien kulusta keskustellaan kuitenkin samaan tapaan kuin muuallakin ja maalaiskunnassa on keskimääräistä vähemmän tarvetta sovituille kotiintuloajoille.

- Koulukiusaamiseen liittyvät kokemukset kasaantuvat Lappajärvellä tyttöihin ja lukema on valtakunnan tasoa korkeampi (20,80 vs.6,40)
- Koulun fyysisissä työoloissa nousee esille tunkkainen ilma ja kokemus melusta, joissa molemmissa Lappajärven lukemat ovat muuta maata korkeammalla. Sisäilmaongelmien vaikutus ja väistöratkaisuista johtuva ahtaus/ryhmäkokojen suurentuminen todennäköisesti näkyy näissä luvuissa.
- Positiivista on, että Lappajärvellä oppilailla on selvästi parempi kokemus mahdollisuudesta keskustella koulussa aikuisen kanssa kuin keskimäärin ja kuraattoripalvelut ovat saavuttaneet oppilaat huomattavasti muuta maata paremmin.

Kouluyhteisössä tulee tutkimustulosten valossa kiinnittää huomiota mm. seuraaviin asioihin:

1. Tyttöjen ja poikien väliset erot ja niiden mahdolliset syyt osallisuuden kokemuksissa ja kiusaamisessa
2. Sisäilmaongelmiin ja tila-ahtauteen on tulossa parannusta uusien tilojen myötä.

Kodin ja koulun välillä tulee käydä keskustelua mm. seuraavista:

1. Ilman aamupalaa kouluun lähtevien osuus on hälyttävän korkea
2. Poikien harrastusmäärät ovat selvästi tyttöjä alhaisempia. Kerho- ja muuta harrastetoimintaa on pyrittävä suuntaamaan enemmän myös poikien kiinnostuneisuuden mukaan

Perusopetuksen 8.-9. luokkalaiset (koonti perusopetuksen rehtori)

8.-9 -luokkien oppilaiden osalta kouluterveyskysely tehtiin vasta syksyllä 2019, kun kävi ilmi THL:n kyselyn jääneen toteutumatta keväällä 2019 sijaisjärjestelyjen vuoksi. Kysely toteutettiin Google Forms-kyselynä ja sisällön muodosti THL:n kysymykset. Vastaajia oli 41 oppilasta. Vertailukoostetta aiempien vuosien tuloksiin ei ole tämän vuoksi saatu THL:n puolelta.

Verrattuna 4-5 luokkien tutkimustuloksiin 8-9 luokkien oppilaiden tuloksista ei nouse niin selkeästi ja poikkeavasti yksittäisiä tekijöitä, jotka olisivat laajempi ongelma koko ikäryhmässä. 8-9 luokkien oppilaiden vastauksista saa sellaisen kuvan, että yleisesti ottaen ikäryhmän nuoret voivat hyvin, heillä on kavereita ja suhteet vanhempiin sekä opettajiin on hyvällä tasolla. Useista vastauksista nousee kuitenkin esille tasainen pieni vähemmistö, joiden elämässä ja suhteissa lähiympäristöön on parannettavaa. Valtaosalla menee hyvin, mutta pienestä määrästä heikomin pärjäävistä tulisi kantaa myös huolta. Vastauksissa toistuu usein pieni eroava ryhmä, jonka prosentuaalinen osuus vaihtelee n. 5-10 %. Tämä tarkoittaa vastaajista 2-5 oppilasta.

- Noin 70 % oppilaista pitää koulunkäynnistä melko tai hyvin paljon, neljännes melko vähän. Oppilaat viihtyvät yhdessä, luokissa on hyvä työrauha ja niissä voi ilmaista mielipiteensä vapaasti.

- Opettajat rohkaisevat ilmaisemaan omia mielipiteitä, ovat kiinnostuneita kuulumisista, mutta heiltä kaivataan hivenen lisää tasapuolisuutta. Valtaosa kokee olevansa tärkeä osa luokka- ja kouluyhteisöä.
- Välitunnit eivät pelota, muutamat kokevat niillä yksinäisyyttä ja aika moni kaipaa lisää järjestettyä ohjelmaa. Ohjattu välituntitoiminta on vähentynyt opetustoiminnan väistöratkaisujen vuoksi.
- Fyysisiin olosuhteisiin on kiinnitetty useita vuosia huomiota. Kyselyn tuloksissa nousee edelleen esille tunkkainen sisäilma ja epämiellyttävä haju. Näihin tuloksiin on todennäköisesti vaikuttanut jonkin verran yhteiskoulun vanhan osan purkutyömaa, josta on aiheutunut melu ja pölyhaittaa sekä pakokaasujen kulkeutumista ilmaston kautta sisätiloihin.
- Poissaolot ja myöhästymiset eivät ole laaja ongelma ja tämä näkyy myös kyselyn tuloksissa. Myöhästymisistä ja poissaoloista voi tulla nopeasti ongelma mikäli poissaolokierteitä ei saada ajoissa katkaistua.
- Opiskelijat tuntevat opintonsa merkityksellisiksi ja n. 90 % on hakeutumassa lukioon tai ammatilliseen koulutukseen
- Noin kymmenen prosenttia kokee tulleen kiusatuksi kerran tai useammin viikossa. Lukemaan on syytä kiinnittää huomiota ja tehostaa edelleen toimia kiusaamisen vähentämiseksi. Tulosten mukaan sekä kiusatuksi tulleet, että kiusaajat muodostavat molemmat noin kymmenen prosentin osuuden ikäluokasta. Vaikka kiusaamista koetaan, tulee edelleen madaltaa kynnystä tulla kertomaan siitä jollekin koulun aikuiselle. Vain viidennes oppilaista on kertonut kiusaamisesta koulun aikuisille.
- 70 % oppilaista tuntee itsensä yksinäiseksi hyvin harvoin tai ei koskaan. N. 10 % kokee yksinäisyyttä melko usein tai jatkuvasti. Sama n. 10 % kokee, ettei ole läheistä ystävää, jonka kanssa voisi keskustella luottamuksellisesti.
- Terveystilaan liittyvissä kysymyksissä nousee esille hieman koholla olevat tulokset päänsäryn, väsymyksen ja heikotuksen kokemisessa.
- 8-9 luokkien oppilaat syövät paremmin aamuisin, kuin 4-5 luokkien oppilaat. aiempina vuosina on ollut jonkin verran oppilaita, jotka eivät ole syöneet kouluruokaa, mutta heidän osuus on tippunut hyvin vähäiseksi.
- Väsymiseen ja päänsärkyihin voi olla yhteydessä osittain kohtuullisen myöhäiset nukkumaanmenoajat ja aikainen kouluun herääminen. Osalla yöunien pituus jää riittämättömäksi.
- Liikunnanharjoittaminen näyttää valtaosalla painottuvan koululiikunnan määriin ja kohtuullisen iso osa oppilaista ei harrasta liikuntaa vapaa-aikana.
- Erilaisten tupakkatuotteiden käyttäminen on tippunut hyvin alhaiselle tasolle ja tämä näkyy sekä tutkimustuloksissa että koulun toiminnassa käytännön tasolla.
- Alkoholia ilmoittaa käyttävänsä kuukausittain n. 20 % vastaajista ja puolestaan 60 % ilmoittaa ettei käytä alkoholia laisinkaan. Käytettävän alkoholin hankkii useimmiten kaverit tai joku muu aikuinen.

- Huomioitavaa on, että 10 % kokee oman vanhemman käyttävän liikaa alkoholia, josta on lapselle haittaa.
- Huumeiden käyttöön liittyvät kokemukset ovat hyvin vähäisiä. Tästä huolimatta n. 25 % arvioi, että mahdollisuudet hankkia huumeita paikkakunnalta on melko tai erittäin helppoa.
 - Terveystieteiden, kuraattorin ja psykologin tavoitettavuus on kyselyn mukaan toimivaa ja erityisesti kuraattorin ja terveydenhoitajan palveluja käytetään kohtuullisen aktiivisesti. Kaikkea koulun aikuisten tukea tulee korostaa oppilaille edelleen lisää, sillä n. 22% kokee ettei heillä ole koulussa aikuista, jolle puhua mieltä painavista asioista.
 - Oppilaat tuntevat perheidensä taloudelliset tilanteet turvallisiksi, sillä n. 90 % ilmoittaa taloudellisen tilanteen melko tai erittäin hyväksi. Noin 70 % pystyy keskustelemaan vanhempiensa kanssa usein tai melko usein, kun n. 15 % kokee ettei keskusteluyhteyttä ole juuri koskaan.
 - Vajaa 70% on tutkimushetkellä erittäin tai melko tyytyväinen elämäänsä. Melko tyytymättömiä on n. 7%
 - Harrastusmahdollisuuksia kuvaavista käy ilmi, että vapaa-ajan toimintaa ei ole heidän mielestään riittävästi, soveltuvia tiloja ei ole, harrastusmahdollisuuksista ei tiedetä riittävästi ja harrastukset ovat myös kalliita. Vapaa-aikatoimen osalta kaikkiin näihin epäkohtiin on panostettu lisää resursseja tutkimushetken tilanteeseen verrattuna. Kuitenkin nuoret ja erityisesti pojat kaipaavat lisää alhaisen kynnyksen harrastusmahdollisuuksia.

Sivistysjohtaja: Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi perusopetuksen kouluterveyskyselyn 2019. Sivistyslautakunta pitää tärkeänä, että kyselyyn vastataan joka kerta, kun se valtakunnallisesti tehdään. Kyselyyn 2021 vastaamisen pitää perusopetuksen hoitaa THL:n kyselyn kautta.

Perusopetus informoi huoltajia esille nostetuista tuloksista. Kerhotoiminnan monipuolistaminen pääsee käyntiin parhaiten vuoden 2021 alusta, kun uusi koulu valmistuu ja tilat lisääntyvät. Liikuntaharrastusmahdollisuudet paranevat vasta vuonna 2021 monitoimihallin myötä.

Osallisuutta lisätään muun muassa positiivisen pedagogiikan avulla ja se otetaan huomioon tänä lukuvuonna tehtävässä positiivisen pedagogiikan käyttöönottosuunnitelmassa, joka on lukuvuoden 2019-2020 kehittämiskohde.

Perusopetuksen kouluterveyskyselyn 2019 tulokset saatetaan kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston tiedoksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

Tästä päätöksestä antaa lisätietoja sivistysjohtaja Tarja Puro puh. 044-3699 221 tai 06-2412 5120.

Kh 27.04.2020 § 93

Kj

Kunnanhallitus merkitsee perusopetuksen kouluterveyskyselyn 2019 tulokset tiedokseen ja antaa ne tiedoksi myös kunnanvaltuustolle.

Päätös

Hyväksyttiin.